

JAPOŃSKI OGRÓD WYOBRAŹNI

Japoński ogród wyobraźni

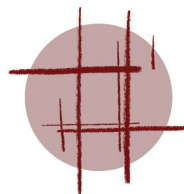
I idea

Ogród jako miejsce, które łączy ludzi posiadających tę samą pasję

Ogród wyobraźni jest inspirowany japońską sztuką ogrodniczą. Pomysł na stworzenie przestrzeni, którą można chłonać wszystkimi zmysłami, kojącej serce i umysł, stymulującej uruchomienie wyobraźni i dostrzeganie niewidocznego, co ostatecznie będzie intensyfikować wrażenie obcowania z ogrodem; wkomponowanie ogrodu jako nowego elementu większej całości w myśl koncepcji shakkei - zapożyczonego, istniejącego już krajobrazu, otoczenia. Prostota zaczerpnięta z filozofii Wschodu nada projektowanemu w przestrzeni elementom ponadczasowości.

Eien no modan 'wiecznie nowoczesne' - koncepcja Shigemori Mirei, znanego twórcy ogrodów, który przywrócił ich świetność w czasach nowożytnych. Koncepcja shukkei-shiki, czyli nie tylko odwzorowanie środowiska naturalnego, ale takie wykorzystanie w sposób skondensowany i zintensyfikowany elementów natury, żeby wyglądały jakby były w tym miejscu i w tym kształcie od zawsze. 和 (wa) w znaczeniu znacznie głębszym niż "w stylu japońskim"; 'wa' w znaczeniu harmonicznego i zbalansowanego połączenia nowoczesności z historycznym otoczeniem. Zbudowanie ogrodu równoznaczne ze zorganizowaniem przestrzeni, w której natura i przyroda staje się nieodłączną częścią życia.

J A P O Ń S K I O G R Ó D W Y O B R A Ź N I

allegoria

symbolika

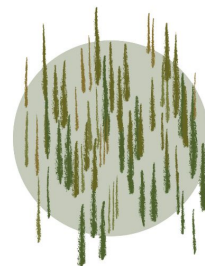
zbalansowanie

wabi sabi

minimalizm

asceza

bogactwo, siła i surowość natury

niezbywalne
elementy
japońskiego ogrodu:

kamień

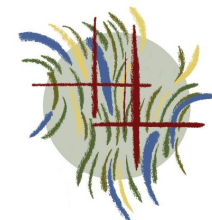
woda

rośliny

kamienne elementy

dekoracyjne

naturalne materiały,
nieobrabiane przez
człowieka

dźwięk
słuch

światło
wzrok

haptyczność
dotyk

zapach
węch

wrażenie
abstrakcja
allegoria

- hasła składające się na ideę japońskiego ogrodu wyobraźni -

II założenia

Shinrin-yoku

Shinrin-yoku czyli terapeutyczne kąpiele w zieleni to technika relaksacyjna wywodząca się z Japonii. Polega na przemierzaniu lasu lub parku i odbieraniu bodźców otoczenia wszystkimi zmysłami. Rezultatem takich kąpiei jest obniżenie hormonu stresu w organizmie, regulacja ciśnienia i tętna, poprawa odporności. Shinrin-yoku powinien stosować każdy, kto cierpi na zaburzenia snu, koncentracji, obniżenia nastroju. Nawet krótki pobyt w parku, na przykład w przerwie w pracy, może przynieść korzyści dla ludzkiego ciała i psychiki.

Shinrin-yoku jako forma terapeutyczna zyskała rozgłos i popularność na Zachodzie, podczas gdy samo pojęcie nie jest aż tak powszechnie znane i stosowane w samej Japonii. Z drugiej strony, Japończycy od pokoleń w świadomości umiowanie natury oraz ogromny szacunek do niej. Zdecydowanie powszechniejsze jest udawanie się do ogrodu, zwłaszcza ogrodu suchego krajobrazu w celach medytacyjnych, jak również spaceru połączone z obserwacją przyrody zwłaszcza w okresach zmienności pór roku (kwitnienie wiśni, hortensje w porze deszczowej, czerwienie klonów jesienią, kwitnienie kamelii na przełomie roku, itd.)

II założenia

Zieleń w mieście

Jeżyce są dynamicznie rozwijającą się częścią miasta, przyciągającą mieszkańców Poznania, ale również przyjezdnych. Na mapie dzielnicy Stare Zoo stanowi jedyną taką enklawę zieleni. Biorąc pod uwagę dostępność zieleni z miejsc takich jak Międzynarodowe Targi Poznańskie, okolice Bałtyku czy węzła komunikacyjnego Rondo Kaponiera i Dworzec PKP to właśnie Stare Zoo stanowi najbliższą zieloną lokalizację.

Odpowiednie wkomponowanie ogrodu w przestrzeń miejską pozwala na wzbogacenie i zwiększenie atrakcyjności szerszego krajobrazu, a sam ogród - chociaż prosty i niepozorny - intryguje, zachęca do odwiedzin i jest doskonałym miejscem do organizacji wydarzeń kulturalnych oraz promocji zdrowego stylu życia. Historycznie wyróżnia się trzy kategorie japońskich ogrodów (1. ogrody ze stawem chisen teien w trzech stylach kaiyu-shiki, kansho-shiki oraz ryusui-shiki, 2. ogrody suchego krajobrazu karesansui, które w myśl filozofii japońskiego buddyzmu zen stanowią wyizolowaną przestrzeń do medytacji oraz 3. ogrody herbaciane roji, głęboko osadzone w kulturze Drogi Herbaty, w których można dostąpić zaszczytu udziału w ceremonii herbacianej, będącej doświadczeniem nieporównywalnym do niczego innego. Każda z kategorii ogrodów posiada kilkusetletnią historię i każda jest tak unikatowa i osobliwa, że trudno wręcz mówić o nich łącznie jako o japońskich ogrodach.

III elementy w przestrzeni ogrodu

Elementy kreujące przestrzeń ogrodu, które będą odpowiedzią na:

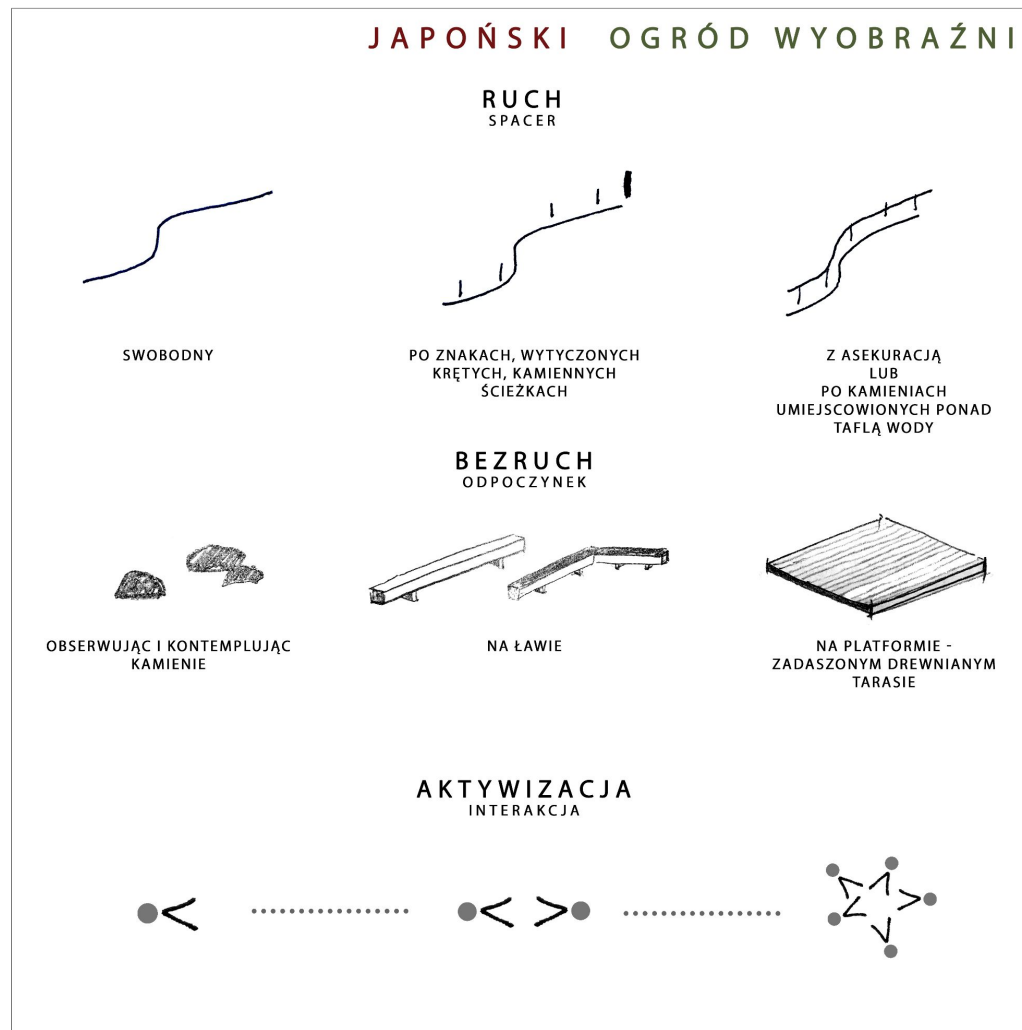
- potrzebę ruchu,
- potrzebę kontemplacji,
- chęć interakcji z otoczeniem i innymi.

Przestrzeń zorganizowana jest w ścisłym nawiązaniu do poszczególnych kategorii ogrodów, w tym

1) miejsce na swobodny spacer na otwartej przestrzeni w grupie ludzi, połączony z obserwacją przyrody jak podczas hanami (pikniki pod drzewami połączone z podziwianiem kwitnących wiśni) jako przeniesienie współczesnego sposobu adoracji przyrody przez Japończyków;

2) spacer wytyczoną ścieżką shiki-ishi w pobliżu stawu, trasą obfitującą w bujne rośliny (azalie, hortensje, wisterie, itp.) lub z poziomu tarasu przypominającego wyglądem styl architektoniczny shoin-zukuri, stanowiący odzwierciedlenie stylu jodo-shiki, w którym ogród był wyobrażeniem raj i miejsca spotkania z Buddą, wraz z miejscem do karmienia kolorowych karpí koi, powszechnie kojarzonych z krajobrazem Japonii;

3) wyizolowana, otoczona glinianym murem przestrzeń charakteryzująca się pustką i nicością, plac wysypany drobnym białym żwirem uformowanym we wzór samon, zachęcająca do medytacji zazen.

- elementy w przestrzeni ogrodu a aktywność -

III elementy w przestrzeni ogrodu

Obecne w ogrodzie elementy stwarzają możliwość podjęcia różnych aktywności: wytyczone ścieżki do swobodnego przechadzania się i eksplorowania przestrzeni ogrodu, meble i elementy małej architektury stwarzające tło dla wydarzeń muzycznych oraz dla podejmowania aktywności fizycznej: ćwiczeń ruchowych, np. zajęcia z jogi oraz mniej oczywistych, takich jak chodzenie tyłem, szeroko praktykowane na Dalekim Wschodzie ze względów prozdrowotnych.

IV układ wysp i ścieżek

- wyspa dźwięków

koncerty | wydarzenia muzyczne | spotkania | możliwość nasłuchiwania odgłosów przyrody, w tym dźwięku wody słyszalnym dzięki odpowiedniemu uformowaniu przepływu strumienia i wodospadu zasilającego staw, zatrzymując się w subtelnie wyznaczonym miejscu shitenba; suikinkutsu - miejsce stworzone po to, aby nasłuchiwać dźwięku skraplającej się wody; shishiodoshi - konstrukcja bambusowa, przez którą przelewa się woda przy wykorzystaniu siły grawitacji;

- wyspa ruchu

na przykład joga | aktywność na powietrzu

- wyspa skupienia

miejsce zorganizowanych i indywidualnych praktyk medytacyjnych i innych form relaksacji, np. zajęcia z rozwoju osobistego (uważność, TRE, itd). Pawilon herbaciany, do którego droga prowadzi przez ogród herbaciany roji, z wytyczonymi ścieżkami wyłożonymi kamieniami tobi-ishi, aż do miejsca rytualnego oczyszczenia tsukubai, nad którym pięć sprawowałaby Szkoła Drogi Herbaty Urasenke Oddział w Polsce | warsztaty origami, parzenia herbaty | zajęcia manualne

- wyspa spotkań miejsce rozmów

- wyspa światła centrum układu

iluminacje świetlne w godzinach wieczornych w określonych sezonach roku; wykorzystanie światła księżyca dla uzyskania efektu odbicia ogrodu i jego otoczenia w tafli stawu

- układ wysp i ścieżek w ogrodzie -

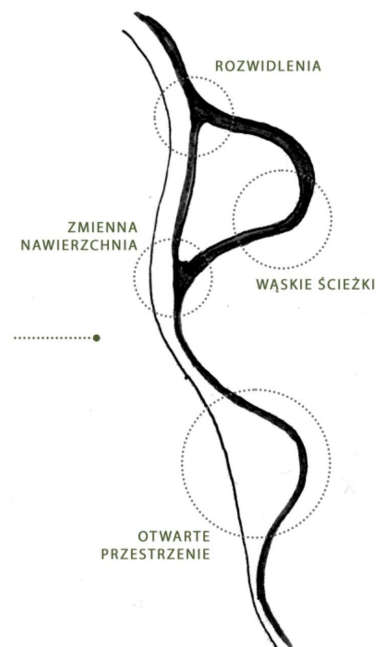
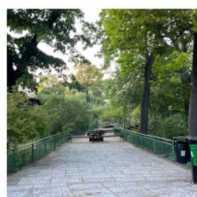
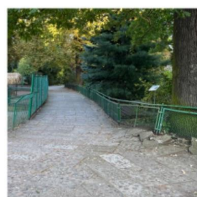
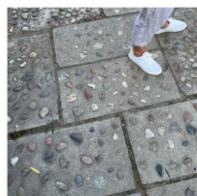
ścieżki

Projekt Japońskiego Ogrodu Wyobraźni zakłada modernizację istniejących ścieżek parkowych. Betonowe płyty zastąpi drewno, żwir oraz kamienna mozaika. Zróżnicowaniu ulegną również szerokości traktów - wąskie dróżki odchodzące od głównej trasy spacerowej będą zachęcać do eksploracji zielonych zakątków ogrodu.

Ścieżki stanowią kluczowy element ogrodu japońskiego i niejednokrotnie to stąpanie po ścieżce zapewnia największą radość z przebywania w ogrodzie. Według Sen-no-Rikyu, twórcy Drogi Herbaty i popularyzatora takich pojęć estetycznych jak wabi i sabi, ścieżka prowadząca przez ogród ma w 60% zapewniać wygodę i bezpieczeństwo poruszania się, a w 40% zapewniać doznania estetyczne. Zmienność i różnorodność ścieżek, jak również umieszczanie subtelnych elementów umilających spacer to dowód najwyższego kunsztu ogrodnika. Oprócz nawierzchni ważne jest również umiejętne dobranie elementów wystroju, jak np. kamienne latarnie toro, które dawniej stanowiły jedyne oświetlenie w ogrodzie, a dziś są nieodłącznym elementem podnoszącym rangę miejsca. Jednym z przykładów ścieżki jest arare koboshi - droga ułożona z drobnych kamieni o nieregularnym kształcie, przypominających opady gradu, połączonych w idealną mozaikę.

Ciekawą formą wykonania powierzchni jest również tataki, znana z pawilonów herbacianych. Na ścieżkach nie może zabraknąć również sekimori-ishi, subtelnych oznaczeń trasy.

JAPOŃSKI OGRÓD WYOBRAŹNI

- układ i nawierzchnia ścieżek w ogrodzie -

Japoński ogród wyobraźni

Każdy japoński ogrodnik powtarza zasadę zgodną z pryncypiami budowy ogrodu z XI wieku, że "zbuduj ogród" jest równoznaczne z "postaw kamień". Oznacza to, że dobór i umiejscowienie kamieni ma kluczowe znaczenie i świadczy o poziomie wykonania i autentyczności ogrodu japońskiego. Ważne, żeby kamienie były naturalne, nie obrobione przez kamieniarza, wyglądem przypominaty skały wulkaniczne i wpisywały się w podział na *tate-ishi* i *fuse-ishi* oraz, żeby były ułożone zgodnie z kierunkami oddziaływania na siebie sił.

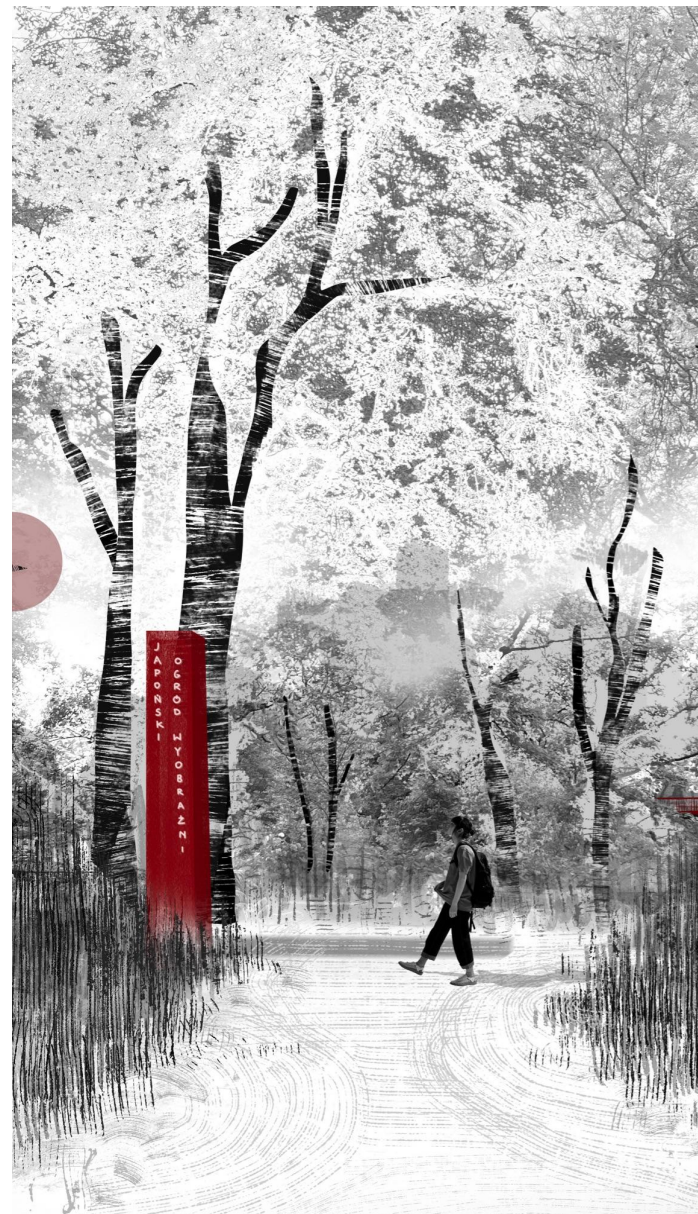
Istotnym elementem ogrodu oprócz kompozycji kamiennych są również kamienne mosty, wodospady, skalne nabrzeże, wyspy na stawie oraz pagórki *tsukiyama* tak, aby teren nie był płaski, a zróżnicowany i dawał wrażenie przestrzenności.

Zarówno wejście do ogrodu, jak również jego poszczególne obszary mogą być oznaczone typowymi dla nich kompozycjami skalnymi *ishikumi*, np.:

- *Shumisen-ishikumi* lub/i *Kusen-hakkai* nawiązujących do dawnych wierzeń azjatyckich
- *Sanzon-seki* wskazujące na powiązanie japońskiej sztuki ogrodniczej z japońskim buddyzmem - *kame-ishi* i *tsuru-ishi* - znanych symboli długowieczności (żółw i żuraw)

- *funa-ishi* i *yodomari-ishi* nawiązujące do legendy o wyprawach morskich
- *kutsunugi-ishi* określające miejsce wejścia do budynków
- *shugo-ishi* strzegące obiektu
- *ryumonbaku* będące symbolicznym ukazaniem legendy o pokonywaniu trudności życiowych - itd.

Ważniejsze niż umiejscowienie kamieni jest jednak to, aby nie traktowano ich jako budulec, pamiętając, że w prawdziwym japońskim ogrodzie pełnią one rolę wystroju oraz wyrazu religijnego, filozoficznego i ideologicznego znaczenia.

- Wejście do ogrodu zaznacza w przestrzeni drogowskaz -

Japoński ogród wyobraźni

- wejście do ogrodu zaznacza w przestrzeni drogowskaz -

Chodzenie tyłem

Choć w Europie chodzenie wspak nie jest popularną praktyką, w Azji ćwiczenie to nie budzi zdziwienia. Poruszanie się tyłem pozytywnie wpływa nie tylko na ciało - wzmocnienie mięśni, poprawę równowagi, ale także na świadomość poruszania się i pamięć. Ta czynność pozbawia automatyzmów myślowych, polepsza orientację w przestrzeni - nie można polegać na wzroku, a więc wystrzegają się słuch i dotyk.

W Ogrodzie zostały wyznaczone dedykowane dla chodzenia tyłem ścieżki wraz z poręczą, która pozwala niewprawionym spróbować tego sposobu poruszania się.

- ścieżka do praktykowania chodzenia tyłem -

Japoński ogród wyobraźni

- przestrzeń dla wydarzeń muzycznych i spotkań -

Japoński ogród wyobraźni

- przestrzeń dedykowana ćwiczeniom ruchowym -

Japoński OGRÓD WYOBRAŹNI

- przestrzeń dedykowana zajęciom manualnym -

- wyspa światła -

JAPOŃSKI OGRÓD WYOBRAŹNI

- mostek -

PRZYDZ
ZOBA CZ
POZOOSTAŃ